

ARHIVI V MREŽI KOORDINATORJEV KULTURNO-UMETNOSTNE VZGOJE

MOJCA HORVAT

prof. slovenskega in nemškega jezika, arhivska svetovalka
Pokrajinski arhiv Maribor, Glavni trg 7, SI-2000 Maribor
e-pošta: mojca.horvat@pokarh-mb.si

IZVLEČEK

Prispevek predstavi koncept kulturno-umetnostne vzgoje kot dolgoročnega cilja nacionalne kulturne politike, v katerega so vključeni tudi arhivi. Z vzpostavitvijo mreže nacionalnih koordinatorjev kulturno-umetnostne vzgoje v vzgojno-izobraževalnih zavodih in mreže nacionalnih koordinatorjev v kulturnih ustanovah so postavljeni temelji za boljše sodelovanje kulturnih institucij s šolami in predvsem za boljše poznavanje ponudbe kulture v javnosti. Kot primera tradicionalnih sodelovanj sta nekoliko natančneje predstavljena Kulturni bazar in Dnevi evropske kulturne dediščine.

KLJUČNE BESEDE: mreža kulturno-umetnostne vzgoje, Kulturni bazar, Katalog ponudbe kulturno-umetnostne vzgoje, odpiranje arhivov

ABSTRACT

ARCHIVAL INSTITUTIONS IN THE NETWORK OF ARTS AND CULTURAL EDUCATION

This paper introduces the concept of arts and cultural education as a long-term goal of national cultural policy. Among a number of other institutions included in this concept are some Slovenian archival institutions. By creating a network of national coordinators for arts and cultural education in educational institutions and a network of national coordinators in cultural institutions, the foundations were laid for better cooperation between cultural institutions and schools and, most importantly, for providing the public with information on cultural events taking place throughout Slovenia. The author takes a closer look at two examples of such traditional cooperation; the annual events Cultural Bazaar and European Heritage Days.

KEYWORDS: network of arts and cultural education, Cultural Bazaar, Catalogue of Arts and Cultural Education Programmes and Projects

Uvod

Zaradi vedno novih varčevalnih ukrepov smo zaposleni v kulturi in drugih neproizvodnih dejavnostih v zadnjem času prisiljeni javnosti in državi dokazovati, zakaj nas sploh potrebujejo, ko pa bi bilo najceneje, če bi nas kar ukinili. Menim, da moramo sprejeti izziv in se prilagoditi potrebam časa, reagirati na spremembe v navadah družbe in se s pomočjo novih tehnologij približati sleherniku. Kot je zapisala Sonja Anžič Kemper: »Odpiranje arhivov nasproti uporabnikom in zainteresirani javnosti ter transparentnost njihove dejavnosti prispeva k boljšemu prepoznavanju arhivov v družbi

in izboljšanju kvalitete njihovega dela.«¹

K odpiranju nas skuša spodbuditi tudi ministrstvo, ki od nas pričakuje, da se bomo v ta namen povezovali z drugimi sorodnimi kulturnimi institucijami in tudi s šolami. Če pripravljamo razstave in predavanja, je seveda zaželeno, da jih kdo tudi vidi in sliši – ne le naključni obiskovalci in posvečeni posamezniki, določeni segmenti našega dela so namreč primerni tudi za širšo (nestrokovno) javnost, vključno z otroki in mladino.

Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport, Ministrstvo za kulturo in Zavod RS za šolstvo si

¹ Kemper Anžič: Družbena omrežja in arhivi, str. 281.

že nekaj let na različne načine prizadevajo za načrtnejšo kulturno-umetnostno vzgojo v vzgoji in izobraževanju.² Leta 2009 so skupaj pripravili *Nacionalne smernice za kulturno-umetnostno vzgojo v vzgoji in izobraževanju*, ki so jih potrdili vsi trije strokovni sveti za vzgojo in izobraževanje. Nacionalne smernice opredeljujejo pomen in namen kulturno-umetnostne vzgoje v vzgoji in izobraževanju, umetnostna področja ter cilje in načela. Dokument opozarja na potrebo po tesnejšem povezovanju kulture, znanosti in izobraževanja ter na pomen nadarjenosti in ustvarjalnosti vsakega posameznika, ki ju lahko razvija prav kulturno-umetnostna vzgoja. Velik poudarek je na medpredmetnih in kroskurikularnih povezavah.³

*Nacionalni program za kulturo 2014–2017*⁴ opredeljuje kulturno-umetnostno vzgojo kot dolgoročni cilj nacionalne kulturne politike in v posebnem poglavju za to področje opredeljuje cilje in ukrepe na vseh področjih kulture: »Kulturno-umetnostna vzgoja se po vsebini in poslanstvu pojavlja na presečišču kulturnega, vzgojno-izobraževalnega in znanstvenega sektorja, zato je njen načrtni razvoj primarna naloga Ministrstva za kulturo in Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport. Zaradi njenih prepoznanih učinkov na celosten razvoj posameznika ter družbe kot celote je pomembno njeno umeščanje v vsa področja človekovega delovanja in bivanja ter v vsa obdobja posameznikovega življenja, zato je njeno izvajanje naloga in odgovornost tudi drugih resorjev (sociala, zdravje, turizem, okolje, gospodarstvo, promet in podobno).«⁵ V dokumentu je poudarjeno, da si morajo vsi vladni resorji prizadevati za načrtno in dostopno kulturno-umetnostno vzgojo na vseh ravneh – zagotoviti je treba kakovostno, raznoliko in dostopno ponudbo na vseh področjih kulture za različne ciljne skupine. Velik poudarek je tudi na strokovnem usposabljanju na področju kulturno-umetnostne vzgoje za strokovne delavce v vzgoji in izobraževanju ter v kulturi.

Mreža kulturno-umetnostne vzgoje

Eden od ciljev Nacionalnega programa za kulturo 2014–2017 je tudi razvoj mreže kulturno-umetnostne vzgoje. V ta namen je bil imenovan nacionalni odbor za kulturno-umetnostno vzgojo, ki bo skrbel za izvajanje akcijskih načrtov na tem področju. Imenovan je bil januarja 2014 in vključuje predstavnike kulturnega in šolskega ministr-

stva kakor tudi predstavnike zavoda za šolstvo. Nadalje se vzpostavlja mreža nacionalnih koordinatorjev kulturno-umetnostne vzgoje v vzgojno-izobraževalnih zavodih in mreža nacionalnih koordinatorjev v kulturnih ustanovah, ob sodelovanju s predstavniki za kulturno-umetnostno vzgojo pa se v program vključujejo tudi lokalne skupnosti. Šole so večinoma že prej imele predstavnike, ki so skrbeli za organizacijo kulturnih dni na šoli, z idejo, da bi le-te povezali v mrežo koordinatorjev, pa se kažejo številne prednosti – koordinatorji se lahko udeležijo brezplačnega strokovnega usposabljanja in dobivajo redne informacije o kakovostni ponudbi različnih kulturno-umetnostnih dogodkov. Poleg tega lahko izmenjujejo izkušnje s koordinatorji na drugih šolah ter tudi s koordinatorji iz kulturnih ustanov. Da se lažje odločijo, na katere dogodke peljati svoje učence, dobijo registrirani koordinatorji izkaznico, ki jim omogoča brezplačen ogled raznih predstav, razstav ipd. Mreženje pa omogoča tudi lažje sodelovanje šol s kulturnimi institucijami – lahko se npr. skupno dogovorijo za obisk kulturnih delavcev na šoli ali skupni obisk predstav, kar pomeni nižje stroške in večjo dostopnost.

Koordinatorje so imenovale tudi kulturne ustanove in tudi ti se povezujejo v mreže na področju kulture, kar naj bi omogočilo boljše sodelovanje, vzpodbujalo skupne projekte ipd. Vsako od področij kulture ima od leta 2014 imenovanega tudi nacionalnega koordinatorja, vsi ti so povezani v koordinacijskem odboru Kulturnega bazarja.⁶ Za področje arhivov sem nacionalna koordinatorka Mojca Horvat iz Pokrajinskega arhiva Maribor, namestnica pa je Bojana Aristovnik iz Zgodovinskega arhiva Celje. Vsak arhiv ima še svojega koordinatorja, ki skrbi, da informacije o razstavah, predavanjih in drugih dogodkih, ki se v tekočem mesecu odvijajo v posameznem arhivu, pridejo do uredništva Kulturnega bazarja, ki jih nato vključi v mesečna obvestila za koordinatorje kulturno-umetnostne vzgoje v vzgojno-izobraževalnih zavodih.⁷ Prav tako skrbi za aktualizacijo Kataloga ponudbe kulturno-umetnostne vzgoje⁸, za predstavitve posameznega arhiva na Kulturnem bazarju in za prenašanje informacij, ki prihajajo z ministrstva za kulturo, svojim sodelavcem (npr. o regionalnih srečanjih koordinatorjev).

² Bucik: Nacionalna skrb za načrtno kulturno-umetnostno vzgojo v vzgoji in izobraževanju.

³ Smernice so dostopne na spletni strani Kulturnega bazarja: www.kulturni.bazar.si.

⁴ <http://www.mk.gov.si/fileadmin/mk.gov.si/pageuploads/Ministrstvo/Drugo/novice/NET.NPK.pdf>.

⁵ Nacionalni program za kulturo 2014–2017. str. 105.

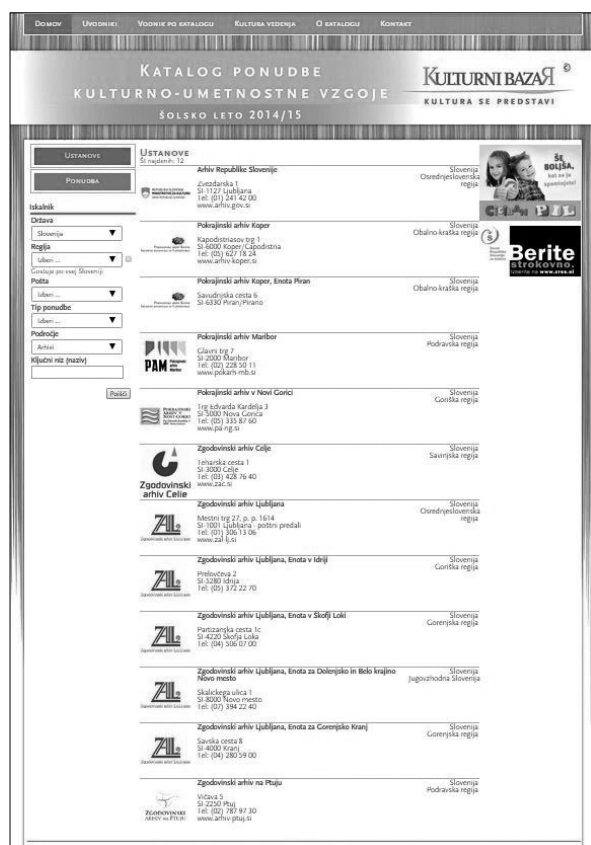
⁶ Programski in koordinacijski odbor Kulturnega bazarja na povezavi: <http://www.kulturnibazar.si/o-bazarju/programski-inkoordinacijski-odbor/>.

⁷ Obvestila pošilja uredništvo Kulturnega bazarja enkrat mesečno, posamezne dogodke, ki presegajo lokalno raven, pa je treba sporočiti do 20. v mesecu za prihodnji mesec na naslov: kulturni.bazar@gmail.com.

⁸ Več o tem v nadaljevanju prispevka.

Katalog ponudbe kulturno-umetnostne vzgoje

Koordinacijski odbor Kulturnega bazarja je bil aktiven že pred imenovanjem nacionalnih koordinatorjev in tako že od leta 2009 pripravlja Katalog ponudbe kulturno-umetnostne vzgoje. V njem so zbrane informacije po posameznih področjih umetnosti, po starostnih skupinah otrok, ki jim je program namenjen, in po regijah. Od leta 2014 naprej je ponudba kulturnih ustanov iz vse Slovenije dostopna na spletni strani www.katalog.kulturnibazar.si kot e-katalog.

Katalog ponudbe kulturno-umetnostne vzgoje za področje arhivov⁹

V katalog so poleg številnih kulturnih institucij vključeni tudi vsi slovenski regionalni arhivi in Arhiv Republike Slovenije, ne najdemo pa arhivov rimskokatoliške cerkve. Kot rečeno omogoča iskalec različne kombinacije (po regiji, tipu ponudbe, področjih ...), pri vsaki ustanovi pa so poleg osnovnih informacij ter natančne lokacije z zemljevidom in sliko navedeni tudi kontaktni podatki. Odzivi na katalog so menda pozitivni – ustvarjalci si želijo, da bi bil katalog v šolah vedno bolj v uporabi, kulturne institucije pa moramo poskrbeti, da bodo podatki na njem vedno aktua-

⁹ <http://kulturnibazar.cd-cc.si/page/>.

lizirani.¹⁰ Poleg ustanov so navedeni tudi različni programi – arhivi npr. navajamo različne tematske učne ure, delavnice ter seveda največkrat splošne predstavitvene ure. Katalog predstavlja dobro ogrodje, kako pa se sama ustanova na njem predstavi, je prepuščeno njej sami.

Od leta 2006 Ministrstvo za kulturo RS, Ministrstvo za šolstvo in Zavod RS za šolstvo skupaj organizirajo usposabljanja, ki so namenjena strokovnim delavcem v vzgojno-izobraževalnih zavodih, kulturnih ustanovah in lokalnih skupnostih. Takšno tradicionalno nacionalno strokovno usposabljanje je tudi Kulturni bazar, poleg tega so vključeni tudi v program nacionalnih posvetov za ravnatelje vzgojno-izobraževalnih zavodov, od leta 2012 pa organizirajo tudi regionalne posvete. Vse te dejavnosti imajo za cilj vzpodbujanje partnerskega povezovanja šol in kulturnih ustanov na lokalni, regionalni in nacionalni ravni, zato na usposabljanjih radi predstavijo primere dobre prakse. Med večje medresorske nacionalne projekte poleg Kulturnega bazarja sodijo še projekt Rastem s knjigo, Nacionalni teden kulturne dediščine in zbirka priročnikov za kulturno-umetnostno vzgojo na Zavodu RS za šolstvo (*Kulturno-umetnostna vzgoja: priročnik s primeri dobre prakse iz vrtcev, osnovnih in srednjih šol, priročnik Igriva arhitektura*).

Kulturni bazar

Kulturni bazar je prireditev, ki jo skupaj organizirajo Ministrstvo za kulturo, Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport, Zavod RS za šolstvo, Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, Ministrstvo za zdravje, Ministrstvo za zunanje zadeve, Slovenska nacionalna komisija za Unesco, CMEPIUS¹¹ ter kulturne ustanove iz vse Slovenije. Glavni cilj Kulturnega bazarja je doseči boljšo obveščenost o kulturni ponudbi v Sloveniji ter v strokovni in širši javnosti prebuditi interes za kulturno-umetnostno vzgojo oziroma za kulturo. Izvršni producent Kulturnega bazarja je že od samega začetka leta 2009 Cankarjev dom v Ljubljani. Enodnevna prireditev široko odpre vrata Cankarjevega doma in ima dva osnovna dela:

- razstavnici: v treh predverjih predstavlja svojo bogato ponudbo skoraj 300 kulturnih ustanov ter

¹⁰ Aktualizacijo programov in popravke osnovnih podatkov je treba enkrat letno sporočiti na elektronski naslov Kulturnega bazarja.

¹¹ Center Republike Slovenije za mobilnost in evropske programe izobraževanja in usposabljanja je javni zavod, ki izvaja naloge nacionalne agencije programa Erasmus za področje izobraževanja, usposabljanja in športa ter naloge nacionalne kontaktne točke za program Evropa za državljane. CMEPIUS skrbi tudi za izvajanje različnih programov štipendiranja ter za podporne aktivnosti prej navedenim programom (več na: www.cmepius.si).

številni samostojni kulturni ustvarjalci iz vse Slovenije;

- izobraževalni: v predavalnicah in dvoranah se zvrstijo številna predavanja, delavnice in strokovne razprave z različnih področij, vodeni ogledi predstav (gledališke, glasbene, plesne, filmske ...), razstav ter nastopi ustvarjalcev in umetniških skupin.¹²

Vsako leto so na bazarju predstavljeni kakovostni projekti in programi, ki jih kulturne ustanove ponujajo za otroke in mladino, hkrati pa prireditelje spodbujajo možnost za povezovanje in sodelovanje kulturnih ustanov z vrtci in šolami ter tudi partnerstva med kulturnimi ustanovami. Prvotno je bil bazar namenjen predvsem učiteljem in delavcem v kulturi, od leta 2011 pa so nanj vabljeni tudi vsi ostali, ki jih zanima kultura, zlasti otroci, mladi in njihovi starši. Učitelji in delavci v kulturi lahko tako kar na licu mesta vidijo, kako ciljna publika sprejema na bazarju predstavljene delavnice, predstave, programe in se tako lažje odloči npr. za organizacijo kulturnega dneva. Zaradi tako različne publike je sicer včasih nekoliko težje pripraviti ustrezne programe in predstavitve, zato se bo moral organizacijski odbor bazarja v prihodnje odločiti, kako zastaviti program. Kulturni bazar 2015 je npr. obiskalo nekaj več kot 1000 strokovnih delavcev in 1500 organiziranih skupin otrok oz. mladostnikov.

Arhivi na Kulturnem bazarju sodelujemo že od vsega začetka, ko je za koordinacijo skrbela Mirjana Kontestabile Rovis iz Pokrajinskega arhiva Koper. V zadnjih letih ima vsak regionalni arhiv in Arhiv Republike Slovenije delček lastnega razstavnega prostora, skupna pa je kaligrafska delavnica, na kateri dr. Zdenka Bonin iz Pokrajinskega arhiva Koper in Nina Gostenčnik iz Pokrajinskega arhiva Maribor učita obiskovalce osnov kaligrafije. Tukaj se zelo radi ustavljajo

Kaligrafska delavnica na Kulturnem bazarju

posamezniki in šolske skupine, nekateri se sami poskusijo v pisanju s kaligrafskim pisalom, še več pa jih prosi, naj jim zapišejo njihovo ime na kartonček, ki ga nato s ponosom odnesejo domov. Na razstavnih prostorih arhivov se razdeljuje promocijski material – razne brošure ter razstavni katalogi, veliko zanimanja je za ponatisnjene razglednice. Filmski arhiv po navadi pripravi kakšne izseke iz filmov, ki se nato predvajajo ob razstavnem prostoru. Sicer pa so nove ideje za privabljanje pozornosti in promocijo arhivov vsako leto dobrodošle.

V letošnjem letu je Zgodovinski arhiv Celje za obiskovalce Kulturnega bazarja pripravil kratko anketo o poznavanju arhivov. Izmed 40 oddanih anketnih lističev so večino izpolnile odrasle osebe, glede poznavanja arhivov pa se je izkazalo, da jih še vedno številni zamenjujejo z muzeji. Informacije, ki jih posreduje analiza ankete, bi po ugotovitvah arhivistov iz celjskega arhiva sicer lahko bile bolj izčrpne in zbrane glede na profil obiskovalcev skupne stojnice slovenskih arhivov, zato so se odločili, da bodo naslednjič pripravili več različnih vrst anket, ki bodo pripravljene za ciljne skupine: za šolarje in dijake, za delavce v vzgoji in izobraževanju, za delavce v kulturi ter za ostale. Za osnovnošolce in dijake so primerna vprašanja o tem, kakšna ustanova je arhiv, za delavce v vzgoji in izobraževanju pa bi lahko bilo zanimivo vprašanje, ali so že vključili obisk arhiva v svoj učni program in na kakšen način.¹³

Na Kulturnem bazarju 2015 so arhivi (Pokrajinski arhiv Maribor, Zgodovinski arhiv Celje, Zgodovinski arhiv Ptuj, Zgodovinski arhiv Ljubljana) skupaj s Fotografskim muzejem Maribor pripravili tudi fotografiranje za obiskovalce v »arhivskem fotografskem ateljeju«. Fotografiranje pred (in ob) do naravne velikosti povečanimi arhivskimi fotografijami v črno-beli tehniki je dalo obiskovalcem občutek, kot da so stopili v preteklost, fotografije pa smo jim po elektronski pošti poslali domov. Narejenih in poslanih je bilo okoli 120 takšnih fotografij.

Arhivi se seveda vključujemo tudi v izobraževalni del Kulturnega bazarja. Vsako leto se Kulturni bazar v svojem programu še posebej posveti izbranim temam, ki so aktualne v širšem družbenem prostoru. Naloga kulturnih ustanov je, da ob objavi tem prepoznajo, kako se lahko vključijo, in predlagajo ustrezne dejavnosti, sodelovanja in predavanja. Leta 2015 je bil na primer poudarek na (pre)hrani, obeležiti pa so hoteli tudi Unescovo mednarodno leto svetlobe ter Evropsko leto industrijske in tehnične dediščine. Sledi kratek pregled

¹² <http://www.kulturnibazar.si/o-bazarju/>.

¹³ <http://www.zac.si/2015/03/17/kulturni-bazar-2015/>.

Arhivski fotografski atelje in predstavniki arhivov na Kulturnem bazarju 2015¹⁴

predavanj, pri katerih so arhivi sodelovali v preteklih letih. Leta 2015 pri treh sklopih:

- **(Pre)hrana in kultura**, tematska razprava¹⁵

Slovenski filmski arhiv pri Arhivu RS je v svoji več kot petinštiridesetletni zgodovini zbral več kot deset tisoč filmskih naslovov, med katerimi tudi nekaj filmov prikazuje prehrano otrok v preteklosti. Glede na družbeno ureditev je bila v filmih v ospredju predvsem družbena prehrana v vrtcih in šolah, na delovnih akcijah ter v raznih otroških kolonijah. Kljub pomanjkanju v povojnem obdobju kaže, da je država poskrbela za prehrano otrok.

¹⁴ Prav tam.

¹⁵ Sodelujoči: mag. Tanja Strniša, državna sekretarka, Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano; dr. Andreja Barle Lakota, državna sekretarka, Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport; Mojca Gobec, v. d. generalne direktorice, Ministrstvo za zdravje; dr. Katja Povhe Jemec, Ministrstvo za zdravje; Mojca Bevc, Nacionalni inštitut za javno zdravje; Matej Gregorič, Nacionalni inštitut za javno zdravje; Slovenski filmski arhiv pri Arhivu RS; Mateja Ribarič, Slovenski šolski muzej; Sonja Kogej Rus, Slovenski etnografski muzej; Albin Keuc, Društvo Ekologi brez meja; Polonca Lovšin, KUD Obrat; Boštjan Napotnik, kulinarčni pisec in pripovedovalec; Ciril Horjak alias dr. Horowitz, risar stripov. Razpravo je vodil: Boštjan Napotnik. (Program strokovnega usposabljanja, Kulturni bazar 2015, str. 7).

- **Industrijska dediščina v programih slovenskih muzejev in arhivov**; predstavitve dobrih praks¹⁶

Industrijska dediščina je znotraj slovenskih muzejskih, arhivskih in drugih ustanov, ki se ukvarjajo z varovanjem kulturne dediščine, vedno bolj prepoznavna tema. V muzejskih okoljih je iz tega programskega sklopa že na voljo program razstav, delavnic in predavanj za različne ciljne skupine: tako za vrtce, osnovne in srednje šole kot za družine in individualne obiskovalce. Arhivi so v zadnjih letih pripravili različne razstave, za starejše učence in dijake pa gradivo, ki ga hranijo, daje izvrstne možnosti za raziskovalne naloge.

- **Pot domov**, predstavitev dogajanja ob 100-letnici začetka soške fronte in 70-letnici konca druge svetovne vojne¹⁷

Na predstavitvi so muzeji in galerije predstavili bogat pedagoški program, ki so ga pripravili ob 100-letnici začetka bojev ob reki Soči (1915–2015) in 70-letnici konca druge svetovne vojne (1945–2015). Projekt je potekal v trinajstih muzejih po vsej Sloveniji. Pokrajinski arhiv Maribor pa je predstavil Mednarodni arhivski raziskovalni tabor, ki ga že štiriindvajset let prireja skupaj z dvema madžarskima arhivoma. Udeležijo se ga dijaki z madžarske in slovenske strani meje, ki skupaj na terenu obiskujejo domačine in pri njih zbirajo ohranjeno zasebno arhivsko gradivo ter na koncu pripravijo razstavo. Na enem od teh taborov so v zapuščeni hiši našli kup pisem. Izkazalo se je, da so to pisma zakoncev Janko, ki sta si dopisovala v času prve svetovne vojne. Pisma so zanimiva z več vidikov: vojaška zgodovina, življenje preprostega vojaka na fronti, življenje v zaledju, navsezadnje pa so pisma lahko tudi ljubezenska zgodba za tiste, ki jih zgodovina sploh ne zanima.

Leta 2014 je bil Arhiv Republike Slovenije vključen pri naslednjih dveh predavanjih:

- **Zdrav življenjski slog v slovenskih animiranih filmih**, projekcija filmov in kratek uvodni pogovor z otroki o animiranem filmu¹⁸

Projekcija izbora slovenskih animiranih filmov na temo zdrav življenjski slog. Sprehod skozi zgodovino slovenske animacije z izbranimi risanimi filmi s poudarkom na vprašanjih o izboljšanju bi-

¹⁶ Sodelujoči: Tehniški muzej Slovenije, Mestni muzej Idrija, Koroški pokrajinski muzej, Tržiški muzej, Muzej na prostem Rogatec, Fakulteta za arhitekturo UL, Medobčinski muzej Kamnik, Javni zavod Trubarjevi kraji, Pokrajinski muzej Kočevje, Zgodovinski arhiv Celje, Pokrajinski arhiv Maribor (Program strokovnega usposabljanja, Kulturni bazar 2015, str. 12).

¹⁷ Sodelujoči: Narodni muzej Slovenije, Posavski muzej Brežice, Muzej novejšje zgodovine Slovenije, Goriški muzej, Tolminski muzej, Gorenjski muzej, Muzej narodne osvoboditve Maribor, Koroška galerija likovnih umetnosti, Muzeji radovljiške občine, Tržiški muzej, Pokrajinski arhiv Maribor (Program strokovnega usposabljanja, Kulturni bazar 2015, str. 14).

¹⁸ Koprodukcija: Slovenski filmski center, Slovenski filmski arhiv, RTV-Slovenija, Slovenska kinoteka, Animateka (Program strokovnega usposabljanja, Kulturni bazar 2014, str. 3).

vanjskih razmer, zdravem načinu življenja ter ob-
sodbi posegov, ki ogrožajo naravo in človeka.

- **Nasveti za zdravo življenje v 19. stoletju v arhivskem gradivu**, predavanje¹⁹

Predavanje mlade raziskovalke Mete Remec o raziskavi, v kateri so primeri makrobiotičnih nasvetov, ki so se uveljavili v 19. stoletju in so posamezniku nalagali skrb ne le za lastno zdravje, temveč tudi za blaginjo okolice.

Leta 2013 je prav tako sodeloval Slovenski filmski arhiv, posebna predstavitev povsem arhivskega projekta pa je bila posvečena miški Mici.

- **Tematski sklop Vode povezujejo**, ogled gledališke predstave, predavanja in predstavitev kulturnih vsebin, razprava²⁰

V prvem delu strokovne razprave sta bila predstavljena projekt Vode povezujejo in povezo-
vanje tematike trajnostnega razvoja ter vzgoje in izobraževanja. Sledil je izbor kulturno-umetniških vsebin s področja voda ter možnosti njihovega umeščanja v učni program (filmi Slovenskega filmskega arhiva, oddaje Slovenski vodni krog, RTV-Slovenija ...).

- **Miška Mica vabi v arhiv**, predstavitev projekta²¹

Avtorici sta predstavili knjigo o vedoželjni miški Mici, ki je raziskala arhiv, srečala duhca in spoznala veliko novega. Učeni duhec Ferdi ji je razkazal listine, pečate, dokumente, načrte in stare fotografije. Sledila je predstavitev projekta Miška Mica v arhivu, ki sta ga v šolskem letu 2011/12 izvajala Zgodovinski arhiv Celje in Osnovna šola Petrovče s pridruženimi partnerji: Glasbeno šolo Rista Savina Žalec, Šolo za hortikulturo in vizualne umetnosti Celje ter Srednjo šolo za gostinstvo in turizem Celje. Projekt je najmlajšim didaktično, izvirno in hudomušno približal raziskovanje preteklosti in pomen varovanja pisne kulturne dediščine, učenci so se srečali z osnovnimi pojmi v arhivu. S tako dejavnostjo se krepi zavedanje o pomenu arhiva v širši družbi.

Leta 2012 je bil predstavljen izobraževalni film Zgodovinskega arhiva Ljubljana:

- **Arhivistika ni dolgočasna veda**, predstavitev z izobraževalnim filmom²²

¹⁹ Izvajala: Meta Remec v sodelovanju z Arhivom RS (Program strokovnega usposabljanja, Kulturni bazar 2014, str. 13).

²⁰ Sodelujoči: Andrej Rozman Roza, Rozinteater, dr. Mitja Bricelj, Ministrstvo za kmetijstvo in okolje (MKO), mag. Erika Rustja, Ministrstvo za izobraževanje, znanost, kulturo in šport (MIZKŠ), Lojze Tršan (Slovenski filmski arhiv), Matjaž Mihelčič, RTV-Slovenija in CV-Koncept, dr. Staša Tome, Skupnost muzejev Slovenije, Nada Beroš; Muzej sodobne umetnosti Zagreb, mag. Anja Štefan; vodila je: Irena Cerar (Program strokovnega usposabljanja, Kulturni bazar 2013, str. 3).

²¹ Sodelujoči: Nataša Budna Kodrič, Barbara Pešak Mikec (obe Zgodovinski arhiv Ljubljana), Bojana Aristovnik (Zgodovinski arhiv Celje) (Program strokovnega usposabljanja, Kulturni bazar 2013, str. 8).

²² Sodelujoči: mag. Marjana Kos; produkcija Zgodovinski arhiv

Predvajanje filma, ki predstavi arhivistiko, katere vrste zapisov poznamo, kakšna je njihova usoda in kdo se poklicno ukvarja z njimi ...

Leta 2010 sta arhivistki iz Pokrajinskega arhiva Koper na predavanju predstavili programe, ki jih arhiv izvaja za učence in dijake:

- **Jezikovno in zgodovinsko izročilo arhivov**, predavanje²³

Arhivi hranijo bogato pisno dediščino, ki bi jo lahko primerno vključili v učni program zgodovine in slovenščine. Učenci na predavanjih in delavnicah spoznavajo pisno dediščino, razvoj jezika ter konkretne dogodke iz preteklosti. Poleg razvijanja odnosa do kulturne dediščine otroci razvijajo tudi odnos do kraja, v katerem živijo ali se v njem šolajo, ter spoznavajo njegovo preteklost.

V letih 2009 in 2011 arhivi niso sodelovali na predavanjih, seveda pa so bili, kot vsako leto, prisotni s stojnicami.

Dnevi evropske kulturne dediščine

Za konec bi spomnila še na eno sodelovanje kulturnih institucij, ki ima že 25-letno tradicijo, in sicer na Dneve evropske kulturne dediščine, ki jih Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije pripravlja v sodelovanju z Ministrstvom za kulturo, Ministrstvom za izobraževanje, znanost in šport, Zavodom RS za šolstvo in Slovensko nacionalno komisijo za UNESCO. Nekateri arhivi so že sodelovali pri preteklih Dnevih evropske kulturne dediščine, vsako leto pa Zavod za varstvo kulturne dediščine z novo temo k sodelovanju povabi institucije s področja varstva in promocije kulturne ter naravne dediščine, lastnike in druge upravjalce dediščine, muzeje, arhive, galerije, knjižnice, območne izpostave Javnega sklada za kulturne dejavnosti, nevladne organizacije, lokalne in krajevne skupnosti, turistične organizacije, župnije in zavzete posameznike, ki si prizadevajo za ohranjanje in promocijo naše skupne dediščine.²⁴ Programi se lahko oblikujejo samostojno, v povezavi s katero drugo kulturno institucijo in/ali v povezavi s šolami. Poudarek je na vseživljenjskemu učenju in medgeneracijski povezanosti. Glavna ideja Dnevov evropske kulturne dediščine je omogočiti širšemu občinstvu dostop do kulturne dediščine, ki je sicer javnosti nedostopna.²⁵ Čeprav ob tem morda najprej pomislimo na nepremično kulturno dediščino, se arhivi kot varuhi pisne kulturne de-

Ljubljana; idejna zasnova in scenarij: mag. Marjana Kos; režija Žiga Virč (Program strokovnega usposabljanja, Kulturni bazar 2012, str. 7).

²³ Predavali sta: Mirjana Kontestabile Rovis in dr. Zdenka Bonin iz Pokrajinskega arhiva Koper (Program strokovnega usposabljanja, Kulturni bazar 2010, str. 7).

²⁴ www.zvkds.si/dekd.

²⁵ Film *Podoba podobe* v produkciji Televizije Slovenije.

diščine lepo vklapljamo v ta kontekst. Dediščina pripada nam vsem in moramo jo varovati, vendar česar niti ne poznamo, tega ne moremo ceniti. Zato so lahko Dnevi evropske kulturne dediščine priložnost tudi za arhive, da se predstavijo javnosti, pokažejo možnosti za uporabo arhivskega gradiva, za raziskovanje in opozorijo tudi na pomen hrambe dokumentov, ki šele nastajajo.

Viri in literatura

Viri

Kulturni bazar 2009. Program strokovnega usposabljanja, arhiv Cankarjevega doma.

Kulturni bazar 2010. Program strokovnega usposabljanja, arhiv Cankarjevega doma.

Kulturni bazar 2011. Program strokovnega usposabljanja, arhiv Cankarjevega doma.

Kulturni bazar 2012. Program strokovnega usposabljanja, arhiv Cankarjevega doma.

Kulturni bazar 2013. Program strokovnega usposabljanja, arhiv Cankarjevega doma.

Kulturni bazar 2014. Program strokovnega usposabljanja, arhiv Cankarjevega doma.

Kulturni bazar 2015. Program strokovnega usposabljanja, arhiv Cankarjevega doma.

Internet

Center Republike Slovenije za mobilnost in evropske programe izobraževanja. Dostopno na: www.cmepius.si (05.05.2015).

Kulturni bazar. Dostopno na: www.kulturni.bazar.si (05.05.2015).

Nacionalni program za kulturo 2014–2017. Dostopno na: <http://www.mk.gov.si/fileadmin/mk.gov.si/pageuploads/Ministrstvo/Drugo/novice/NET.NPK.pdf> (05.05.2015).

Podoba podobe, kolaž oddaj, produkcija: Televizija Slovenija. Dostopno na: <http://www.zvkds.si/sl/kulturna-dediscina-slovenije/video/16-podoba-podobe-kolaz-oddaj/> (05.05.2015).

Programski in koordinacijski odbor Kulturnega bazarja. Dostopno na: <http://www.kulturnibazar.si/o-bazarju/programski-in-koordinacijski-odbor/> (05.05.2015).

Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije. Dostopno na: www.zvkds.si/dekd (05.05.2015).

Literatura

Bucik, Nataša: *Nacionalna skrb za načrtno kulturno-umetnostno vzgojo v vzgoji in izobraževanju*. Tipkopis. Prispevek je bil predstavljen na nacionalnem posvetu pomočnikov ravnateljev, ki je potekal marca 2105 v Portorožu.

Kemper Anžič, Sonja: Družbena omrežja in arhivi ter strokovna obdelava fotografskega gradiva v nemškem prostoru. V: *Tehnični in vsebinski problemi klasičnega in elektronskega arhiviranja. Materialno varstvo arhivskega gradiva [Elektronski vir]: zbornik mednarodne konference, Radenci, 15.–17. april 2015* (ur. Nina Gostenčnik). Maribor: Pokrajinski arhiv, 2015, str. 273–284.